

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm,
Consiliariorvm Ivdicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm
Magistratvum Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum
omnium**

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

86 Non superbire ob elegantiam corporis, nec ob eruditionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

Poteras, inquit, has horas non perdere. Fulg. ibid. De Alphonso Aragonum & Sicilia Rege Pat. lib. 1. & 2. de rebus gestis Alphonfi & Fulg. ibid. De Theodosio Imp. Arcadij filio Niceph. lib. 14. cap. 3. de Roberto Hierosolymorum & Sicilia Rege? Petrarcha de studio. De Carolo IV. Rom. Imp. Aeneas Sylu. lib. 4. Cōment. in res gestas Alphol. eorū in literarū studijs diligentia honorificētissimē laudantes, Rector populi bene gubernandi rationem ex aliorum p̄ceptis colligat.

SIGNVM LXXXV.
STVLTVS NON DELECTARI.

1. **F**ridericus Caesar interrogatus, an moriones ad conuiuium intromittendi essent? Neque stultis, inquit, delectari possum, neque superbis esse amicus. Aeneas Sylu. lib. 2. Comm. de rebus gestis Alphonfi.

2. Alphonfus Aragonum Rex, etsi liberalissimus esset, stultos tamen ac moriones ne vix quidem admittit, qui tales sunt cisternæ rimosæ periculosos esse dicens, quas ut nullus impleat imber, hos nulli, quamuis magni proventus, rerumque compendia exatiarent. Louian. Pont. de Liber.

SIGNVM LXXXVI.
NON SVPERBIRE, SEV FELICITATE nimia non efferi; sed fastum elationis in potentia cauere: nec superbire ob elegantiam corporis, nec ob eruditionem.

Syr. 32. Rectorem te posuerunt, noli extolli; sed esto in illis, quasi vnus ex illis.

1. Quia potestatem suam habent à Deo, primo ente, & primo dominante. Spiritus enim S. ait Prou. 8. *Per me Reges regnant, & legum conditores* (al. Principes) iusta decernunt. Idem Salomon (2. Par. 1.) fatetur se Regem à Domino constitutum. Deut. 16. ipse Deus constituit Iudices, vel Magistratus constitui iubet: & Exod. 18. præfecit populo Moysem. Dauid (1. Reg. 16.) Diuina ordinatione est electus. Sap. 6. *A Domino data est potestas vobis*, (malis.) Ierem. 27. *Ego dedi Nabuchod. Dan. 2. Tu es, & c. Rom. 13. v. 1. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi à Deo.* Hinc Iosaphat: (2. Par. 19.) *Non hominum, sed Dei iudicia exercetis*, (loco Dei iudicatis.) Et Moyse (Deu. 1.) Iudices monet, vt iuste iudicent: quia iudicium Dei est.

2. Quia in sacris litteris (Psalm. 81. & 49. Exod. 7.) *Dij* appellantur: non solum quia Dei ministerio in terris funguntur; sed etiam, quia vt populus ijs tenetur obedire, ita ipsi Deo coguntur obtemperare.

3. Quia maximè indigent in regendo influentia & virtute Diuina, vt ea radios Diuinæ bonitatis suæ super eos dirigat, vt rectè regant. Isaïa 26. *Omnia opera nostra operatus es in nobis Domine.*

4. Quia nõrunt suam dignitatem puerilibus similem esse crepundijs: (Val. lib. 6. cap. vlt.) & magnas arbores vna hora extirpari: (Curtius lib. 7.) & nil tam esse firmum, cui non sit periculum, etiam ab inualido: vt, V. G. ferrum consumitur à rubigine.

5. Cùm ob superbiam multi etiam Reges sine deiectione: Saul, (1. Reg. 15.) Ozias, (2. Par. 26.) Nabuchodonosor, (Dan. 4. & 5.)

6. Cùm

6. Cùm quoddam sunt in alto, id habeant à corpore,
id est, à multitudinē, quæ eos ut capita portat.
1. De Agathocle Rege Sicilia vel Agrigentino
Aufonius:

*Fama est fictilibus cœnasse Agathoclea Regem,
Atque ab acum Sano saepe onerasse luto.*

*Fercula gemmatu cùm poneret horrida vasis,
Et misceret opes pauperumq; simul:*

*Quarenti causam respondit: Rex ego qui sum
Sicania, figulo sum genitore satus.*

*Fortunam reuerenter habe, qui cunq; repenti
Diues ab exili progrediere loco.*

Agathocles in figuli officina educatus, Rex
deinde Syracusan. factus, aurea pocula & calia
præbibus, adolescentibus iussit etiam fictilia
proferri, & dixit: Talis res est assiduitas laboris
ac tolerantia, & fortitudo: nos olim lutea, nunc
aurea facimus pocula. *Iustin. lib. 12. Val. lib. 12. cap.*
13. Vide de Humilitate signum 81. part. 1.

2. Apud Romanos omnes qui nobilitate præ-
rent, lunulas in calceis gestabant, innuentes, non
insolescendum, nec prosperiore successu effere-
dos animos esse; sed semper mente pertractan-
dam esse inconstantiam rerum, qua humana con-
flictantur. Sicut Luna primò quidem ex obscuro
prodit, mox splendido refulgens nitore visenda
consurgit facie: & cùm iam clarissimam præter-
candoris speciem, rursus confenscens deflore-
scit, donec ratione quadam reciproca in nihilum
denuo redeat. *Plut.*

3. *Florens Septimius, in Apologetico, ait: Romu-
lim triumphantibus à tergo huiusmodi com-
modi.*

monitionem (quam Plinius lib. 28. Medicum inuidiæ appellasse videtur) ingeri solitam: Respice post te, hominem te esse memento. Hieronym. epist. ad Paulam. Calius lib. 3. cap. 7. antiq. hist.

4. Philippus Macedo, postquam apud Chæroneâ Athenienses vicisset, adeò ex nimia felicitate se efferre cœpit, vt se hominem fortunæ malis obnoxium esse non cogitaret amplius. Verùm cum intelligeret, quid mali ex tanta superbia sibi immineret, ex aulicis pueris vni id muneris iniunxit, vt ad solis exortum, in suum cubiculum ingressus, inclamaret: Rex, memineris te non Deum, sed hominem esse, multis fragilitatibus, erumnis, ac malis obnoxium, & expositum. Cal. lib. 19. cap. 33. Aelian. lib. 8. Var. ex quo Stob. ferm. 21. Aulonius.

Est nunquam stabilem sortita superbia sedem.
 5. Canutus Dacia & Anglia Rex, animi caussa aliquando secundum Oceani littus ambulabat, ibi que per otium à milite auribus seruiente appellatus Rex regum longè omnium potentissimus, qui hominibus, qui mari, qui terræ latè imperitaret. At ille tacitus animo repente ad Dei potentiam contemplandam erecto, vt suorum vanas assentationes aliquo argumento coargueret, vestem exiit, ac ex ea globum fecit, superque sedit. quàm proximè aquam, æstutum fortè ex alto se incitante, ac inquit: Vnda tibi iubeo, vt ne pedes meos tangas. Quæ vbi est fatus, suis demirantibus cur hoc faceret, vnda insurgens totum madefecit. Tum ille retro progressus: En, inquit, Principes vocatis me Regem, qui hanc paruulam vndam meo imperio cohibere vel remorari nequeo. Nullus mortaliū est tali nomine dignus:

*Disce non
 inuiescere,
 re, nec in
 lescere.*

dignus: est Rex vnus, Pater Domini nostri Iesu Christi, cū quo ille regnat, cuius nutu cuncta reguntur: hunc venerentur, hunc Regem appellemus; hunc Regum, hunc populorum omnium Dominum: hunc cœli, terræ, maris Rectorem, nō solū confiteamur, sed etiam profiteamur, præterea neminem. Post hæc Vintoniam profectus, coronam, quam gestabat, capiti simulachri Christi crucifixi, quod in templo Apostolorum Petri & Pauli pendebat, suis manibus imposuit, nūquam post hæc eiusmodi ornamento capitis vsu insigni. *Polyd. lib. 7.* Phalaris Tyrannus in epist. superbiorum tristes plerumque sunt exitus, cuius rei præsentissimum est remedium, si aduersis interdum, casibus iactentur: calamitates enim securitatem augent prudenti, & pericula metuant.

6. Lescus II. Polonorum Princeps in victu cultuque corporis singulari parsimonia fuit, rubibus & crassis pannis aulcorum loco utebatur, nisi si quando in publico dare aliquid splendori, & maiestati Principatus, maxime propter æternos homines, cogebatur. Quin ibi quoque in Palatio crassos pannos, (quibus ante adeptum Principatum vsus esset) ob oculos poni sibi iubebat, quibus admoneretur assiduo fortunæ pristinae, & vnde ad tantum honoris fastidium uectus esset. *Cromerus lib. 2.*

7. *Saladinus* potentissimus Aegypti Sultanus, & Christianorum olim terror, qui Syriam, Aegyptum, & Africæ bonam partem subegit, testamento iussit interulam, cui inuoluendus esset post mortem, perticæ appensam per castra circumferri, (pro omni pompa funebri) cum hoc præ-

præconio : Ex tantis opibus, tanta virtute partis Saladino, terrori gentium, nihil quod se comite- tur reliqui esse. *Platina in Cœlestino III.*

8. *Maximilianus* I. moriens iusserat, vt suum cæ- dauet cunctis vel infimæ fortis hominibus spe- ctandum proponeretur, vt vel suo exemplo di- scerent, cogitarentque cuiuscunque status foret; sese mortales esse; nec vlla diademata, vllas o- pes, regna, & imperia à morte hominem præser- uare posse. *Rein. Hadamarius.*

9. *Epaminondas* cum aliàs solitus esset vncto corpore hilarique vultu prodire in publicum, postriedie eius diei, quo feliciter pugnatum est ad Leuctra, processit squalidus ac summissus. A- micis autem sciscitantibus, ecquid illi molesti accidisset? nihil, inquit, sed heri sensi me plus æ- quo mihi placuisse: eius gaudij intemperantiam hodie castigo. *Plut. in Græc. Apoph.* Aded metu- it arrogantiam, vir militaris, & nos nō idem facie- mus, quoties secunda fortunæ aura res nobis suc- cedunt?

10. *Agésilus*, vt ipse singulari erat modestia, ita non tulit in alijs arrogantiam. Nam *Menecrates Medicus*, cum desperatæ, quædam curationes ipsi feliciter cessissent, populari adulatione dictus est Iupiter. Hoc cognomento vir arrogantis in- genij delectatus, insolentius vsus est eo titulo. Tandem cum & Agésilao scriberet, nec veritus esset hac vt salutatione: Menecrates Iupiter A- gesilao Regi salutem: Rex eo offensus proemio, præterea nihil dignatus est legere, sed rescripsit in hunc modum: Rex Agésilus Menecrati *ὄψιαινευ*: ac si dixisset, sanam mentem tibi pre- cor. *χαίρειν* Græci dicunt; quibus bene precan- tur.

Ppp

tur.

tur: *δυσία* *μεγ*, ambiguum verbum ferè in malam sumitur partem, eoque significamus, abesse sanitatem mentis. *Plur. Aelian. lib. 12. de var. hist.*

11. *Archidamus* Agesilai filius post confictum apud Chæroneam, cum à *Philippo Rege Macedonum* litteras accepisset acerbis scriptas, hunc in modum rescipit: Si metiaris vmbra tuam, haudquaquam reperies illam factam maiorem, quàm erat ante victoriam. Grauer admonens, non esse prudentis ob fortunæ successum intumescere, cum ipse sit nihilo maior. *AEquum autem est, vt homo se proprijs bonis metiatur potius, quàm externis, quæ fortuna, cum libet, dat; cum visum est, eripit. Plur.*

12. *Rex David* dicebat: *Psalm. 130. 1. Domine, non est exaltatum cor meum: 2. neque elati sunt oculi mei: 3. neque ambulau in magnis: 4. neque in mirabilibus super me. 5. Si non humiliter sentiebam, sed exaltaui animam meam.* Ad quæ verba inquit *S. Gregorius 6. Moral. cap. 23.* Ecce humilitatis hostiã ab intimo cordis oblatam: crebrò replicat, & iterum atque iterum confitendo offerre non cessat, eamque multipliciter loquens, iudicis sui oculis ostentat. Quomodo istud sacrificium Deo placere cognouerat, quod in conspectu eius tanta iteratione vocis immolabat? nisi quòd vicina esse superbia potentibus solet, & pene semper rebus affluentibus elatio sociatur: quia & sapientie humoris abundantia duriciam dat tumoris.

13. *dem ibidem cap. 21. ait: Saul* ab humilitatis merito in tumorem superbiæ culmine potestatis excreuit. per humilitatem quippè prelatum est, per superbiã reprobatus, Domino assistente, qui ait: *2. Reg. 15. Nonne, cum esses paruulus*
in ocl-

in oculis tuis, caput te constitui in Tribubus Israel
 cū apud se *parvulus*, apud Dominum magnus:
 cū verò apud se magnus, apud Dominum *par-*
vulus fuit. Magnos nos Dominus apud nos esse
 prohibet, per Prophetam dicens. (Isaia 5.21.) *Va-*
qui sapientes estis in oculis vestris, &c.

14. Quoniam *Alexander magnus*, postquā mul-
 tis ac continuis prælijs victorijsque crebris cele-
 bratus fuit, immodestus insolensque factus est, cū
 in homines, tum in Deum ipsum, vt qui non iam
 Philippi filius, sed Iouis Hammonij dici vellet,
 atque se, vt Ioue genitum, adorari: Macedones
 etiā, quorum virtute omnem Asiam suo imperio
 submiserat, sperneret: ista insolentia hac ani-
 maduersione punita fuit, vt in ipso etatis flore,
 (34. ætatis anno) veneno mortalitatem exleret,
 totis 30. diebus sepultura carens. In adolescencia
 verò, cū adhuc modestiam & verecundiam,
 à præceptoribus acceptas, retineret, nulli, vel
 prudentissimo, sapientia, nec consilio cedebat.
Vide locum de Fortuna inconstantia.

15. Quoniam *Iulius Caesar* novos & inauditos
 honores usurpavit, vt perpetuam Dictaturam,
 Præfecturam morum, cognomen Patris patriæ,
 Statuam inter Reges, suggestum in Orchestra,
 &c. 23. vulneribus confossus est. *Sueton. cap. 76. De*
Sesostoris A Egyptiorum Regis elatione, vide Baron.
Tom. 9. Annal.

Xerxem Artabanus ad modestiam hortatur (a-
 pud Xenoph.) ne fiduciam virium & potentia
 suæ inoleseat, ne propter Regni amplitudinē, &
 exercituum magnitudinē efferatur, & superbiat,
 contēnat præ se alios; sed sit memor inconstantiæ

PPP & rerum

rerum humanarum & vindictæ diuinæ. *Tiberius Mauritio* Imperium Romanum traditurus, eum sic alloquitur: Potestatis insolentiam ratione fac frænes, & Philosophiæ artibus sapientiæ scaphâ gubernes, purpuram perinde ac vilem pannum tibi iniectum esse per Philosophiæ studium existima: coronam, qua caput cingitur, nihil à lapillis, qui circa littus fluctibus alluuntur, differre puta. His eum à superbia animique elatione deterrebat. *Niceph. lib. 18. hist. cap. 6.* Maximiliani II. Imp. Symbolum erat: Dominus prouidebit Rudolphi II. Omnia ex voluntate Dei, quo significabat humilis Imp. se voluntatem suam per omnia voluntati Diuinæ subijcere.

16 *Carolus Burgundia Dux* cognomento *Audax* post multas magnasque victorias tandem ferocior euasit, magnosque secundis rebus spiritus sumpsit, sibi persuadens omnem, qua fruebatur, felicitatem à suo pendere ingenio & virtute: qua ex re ferocior indies euadebat; vnde factum, vt puniuerit illum Deus mentis cæcitate, inquit *Cominaus lib. 7. Comment.* Nam post tot tantaque restota Europa præclare gestas, tandem in obfisione Nancæna manum cum Lotharingo vitribus longè superiore conferens, miserimè subofugatoque exercitu cum multis alijs interemptus est, & postea denudatus in magno cadaueri numero, Cùm ipse non noscitur. Sic qui pario ante Leodienses, capta ciuitate, & incendio delecta, vita fortunisque priuarat, vita spoliatur. Rectè ergo Prudentius in *Psycom. Superb. & Humil.*

Desine grande loqui, frangit Deus omne superbum,

Magn

Magna cadunt , inflata crepant , tumefacta
premuntur :

Disce supercilium deponere, disce cauere

Ante pedes foueam, quisquis sublime minaris.

Peruulgata viget nostri sententia Christi:

Scandere celsa humiles, & ad ima redire fe-
roces.

Cùm Alcibiades nobilis agrorum in Attica mul-
titudine se iactaret, vt Socrates eius fastum con-
tunderet, vel frangeret, obtulit ei Orbis terræ
Tabulam, in qua cùm fundi eius non appare-
rent: Viden' inquit, fundi tui nullam à Geogra-
phis, vt exilis, habitam esse rationem? desine ita-
que inolescere. *AElian. lib. 3. var.*

OB PVLCHRITVDINEM, & elegantiam
corporis, atque ob eruditionem non superbire debe-
mus. Pulchritudinem corporis animæ deformi-
tas plerumque comitatür. Sub crystallina sæpe
glacie coenum latet voraginosum: in muro poli-
to coluber nascitur horrendus: interiora dentis
candidi molesta terebrat scabrities: quo pretio-
rior pânus, hoc maiorem edit tinea stragem: quò
subtilius linteum, hoc magis à blattis corrodi-
tur; & terebratur: quò feracior arbor, eò magis
à verme infestatur. Sub corpore nitido faciè que
perpulchra multa sæpè & horrenda latent vitia.
Vbi magna est donorum bonorumque corporis
copia, ad ea conseruanda magno opus est velut
agmine virtutum. Nam quò sunt altiores arbo-
res eò magis ventorum oppugnantur impetu.
Forma alienæ libidinis est iincitamentum. *Val.*
Formæ nitor vernalium florum mutabilitate
fugacior est. *Boet.*

M. Aurelius Imp. scribit ad vxorè: Sapientiã sa-
pientil-

pietissimus est, qui se minimum scire arbitrat: & rudium rudissimus, qui se plurimum scire autumat. Si quis enim est, qui multa norit, seper inuenit aliū, qui plura norit. Maxima pars eorū, quæ scimus; est minima eorum, quæ nescimus. *Quintil.* Multi ad scientiam peruenissent, nisi se iam dudum peruenisse putassent. Et: Vana scientiæ persuasio multos fructus perdit.

Scilicet ingenua quod quisq; est cultior arte:

Hoc magis humanis moribus esse solet.

Poenas superb. vide in Theatro Hist. locis de Iactantia, & de superbia.

SIGNVM LXXXVII.

OB NATALIVM SPLENDOREM, SEV
generis nobilitatem non superbiere.

Nobilis apud Deum est, quicumq; iustus est, vel in gratia, vel charitate Dei. Nam 1. Reg. 2. v. 29. Dominus ait: *Quicumq; glorificauerit me, glorificabo eum: qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.* Eiusmodi nobiles dicuntur in sacris literis: Amici Dei, in adoptionem filiorum Dei assumpti, filij Dei; hæredes, & cohæredes Christi, Diuinae consortes naturæ, Reges, Sacerdotes, *Dyscolan.* 1. 12. *Rom.* 8. 14. 17. 2. *Pet.* 1. 4. 1. *Pet.* 2. 9. *Ioan.* 10. 34.

Verā nobilitatē nō ex genere, aut prosapia; sed ex virtute, & gratia Diuina esse potēdā docēt sacra litera. Nā S. Ioan. ait: *Omnia qui facit iustitia, ex Deo natus est. Omnis qui diligit (& credit, &c.) ex Deo natus est.* 1. *Ioan.* 2. 29. & 4. 7. At Deo nihil est nobilius. 1. *Tim.* 1. 17. *Ephes.* 3. 14. *Iac.* 1. 17. Qui talē Patrē, omnis nobilitatis auctorē & parentē sibi vendicare potest, nō potest de sua nobilitate dubitare, licet hæc ignota sit mundo: quod & indicauit S. Ioan. dicēs: (*ep.* 1. c. 3. v. 1.) *Videte qualem charitatem*